

Wskazówki pomocne w odczycie

Wskazówki pomocne w odczycie

1. Jeżeli nie możesz odczytać litery, odszukaj ją w innym miejscu w dokumencie. Spojrzenie na tę samą literę w innym kontekście często pozwala rozwiązać wątpliwości.
2. Jeżeli nie możesz odczytać słowa, spróbuj odszukać identyczny lub podobny wyraz w innym miejscu w dokumencie, być może uda się znaleźć fragment, w którym pisarz napisał to samo słowo wyraźniej.
3. W sytuacji, gdy trudno jest odczytać słowo, pomocny bywa prosty zabieg – spróbuj przeczytać je od końca litera po literze, zasłaniając palcem nieodczytaną część słowa. Dziwne? Ale naprawdę działa!
4. Opisana wyżej metoda bywa też pomocna w odczytywaniu słów zawierających wyjątkowo trudne do odcyfrowania zbitki liter m, n, u, i, itp., oprócz czytania od końca można spróbować policzyć pionowe pociągnięcia piórem i dopasować do nich litery.

Przykłady:

manumisit

inmunes

5. Nie próbuj nadawać słowom współczesnego brzmienia, to może być zgubne podczas odczytywania tekstów z przeszłości. Trzeba pamiętać o tym, że długo nie istniały ustandaryzowane sposoby zapisu słów, a pisarze oddawali ich brzmienie fonetycznie, według własnego uznania i „ucha”. Dlatego często nawet w obrębie tego samego dokumentu można się spotkać z różnym zapisem tego samego słowa.

Przykład:

szczesz = sześć

zszchowała = schowała

6. W przypadku skomplikowanego fonetycznego zapisu słowa odczytaj je najpierw dokładnie, litera po literze i nie zrażaj się, jeśli uzyskane słowo nie będzie przypominać żadnego istniejącego w języku polskim. Spróbuj przeczytać je następnie na głos, pomogło?

Przykłady:

sterzi stha = czterysta

Stho = sto

thakiesz = także

7. Trzeba pamiętać o tym, że w dawnych tekstach można napotkać słowa, które wyszły już z użycia. Informacji o ich znaczeniu można szukać w słownikach dawnej polszczyzny lub innych języków, odpowiednich dla okresu, z którego pochodzi odczytywany tekst.

8. Pamiętaj o tym, że w przeszłości często używano zamiennie niektórych liter, np. i zamiast j, y zamiast i, u zamiast v.

9. Zwróć uwagę na to, że często w jednym tekście pisarz używał kilku wersji jednej litery, najczęściej dotyczy to litery S, która z reguły pojawia się w krótkiej i długiej formie. Długie S łatwo pomylić z F – warto o tym pamiętać!

Przykład:

causas

firma

suis

confessis

10. Zwróć uwagę na występujący w średniowiecznych tekstach charakterystyczny sposób zapisywania litery F na początku wyrazu – pisarze zamiast pojedynczego F zapisywali je w zwielokrotnionej formie FF.

Przykład:

fr[at]ribus

11. Jeżeli masz trudności z przeczytaniem słowa, pomocny może być kontekst zdania, w którym ono występuje. Można się nim posiłkować – odczytane w ten sposób słowo pozwoli zapoznać się z ręką pisarza i ułatwi odczytanie dalszych partii tekstu. W podobny sposób można wykorzystać znajomość stałych formuł występujących w danym typie dokumentu, np. inwokacji. Nie warto jednak zbyt ufać tej metodzie – pisarz nie zawsze napisał to, co chcielibyśmy odczytać!

Przykłady:

isch

To samo słowo w kontekście:

iscz do piwnicze = iść do piwnicy

wschechmogącemu

To samo słowo w kontekście:

panu Bogu wschechmogącemu = panu Bogu wszechmogącemu

Czy kontekst okazał się pomocny?

12. Pamiętaj o tym, że niektóre litery dziś zapisujemy nieco inaczej niż w przeszłości, nie daj się więc zmylić np. literze y, którą dawniej często zapisywano z jedną lub dwiema kropkami.

Przykłady:

13. Podobnie zasady interpunkcji i ortografii, z jakimi spotkasz się w historycznych tekstach, różnią się od tych, które stosujemy dziś. Zaskakujące może być choćby używanie wielkich liter.

Przykłady:

Ego henricus dei Gra[tia] filius Boleslai ducis poloni[a]e = Ja henryk z bożej łaski syn Bolesława księcia polski

petri et Pauli = Piotra i Pawła

Adres URL źródła: <https://dawnepismo.ank.gov.pl/pl/cwiczenia-praktyczne/wskazowki-pomocne-w-odczytie>